

Subject: TEABENÕUE/SELGITUSTAOTLUS

Date: Thursday, 18 August 2016 at 17:47:19 Eastern European Summer Time

From: Raigo Sõlg

To: info@kaitseministeerium.ee

Tere

Käesolev teabenõue/selgitustaotlus on täiendus minu poolt 7. juulil 2016 esitatud teabenõudele, millele Kaitseministeerium vastas 25. juulil 2016 kirjaga nr 1.1-26/16/3080.

Lähtudes esitatud küsimustest ja Kaitseministeeriumi antud vastustest (mõlemad tsiteeritud küsimuste järjekorras allpool) esitan järgmised täiendavad küsimused ja selgitustaotlused:

1. Ehitusseadustiku § 120 lg 1 p 1 kohaselt tuleb saada Kaitseministeeriumilt nõusolek iga ehitise rajamiseks, mille kõrgus ületab 28 meetrit. Millisele analüüsile ja argumentatsioonile selline väga konkreetne number tugineb? Palun see analüüs mulle saata.

KM vastus: Soovitud argumentatsioon on esitatud ehitusseadustiku seletuskirjas, mis on avalikult kättesaadav

Täiendav selgitustaotlus: Ehitusseadustiku seletuskirjas (allikas:

<http://www.riigikogu.ee/tegevus/eelnoud/eelnou/9e8a422c-beb8-476c-897c-f9b761fb9b92/Ehitusseadustik/>) on selle teema kohta järgmine lõik: „Kaitseväe seirerajatiste tööd

takistavad või häirivad eelkõige energiatsuulikud, mille rootor ulatub radari kattealasse. Madalamad kui 28 m kõrgused energiatsuulikud ei ulatu õhuseireradari vaatevälja, samuti kaugemal kui 100 km paiknevad energiatsuulikud. Üle 28 meetri kõrguste ehitiste kooskõlastamise eesmärk on vältida ka Kaitseväe side katkestamist või häirimist püstitatavate või laiendatavate ehitiste tõttu. Kuna Kaitseväe siderajatiste paiknemine ei ole avalik, siis ei ole võimalik määrata täpseid liinikoridore, kus kooskõlastamine on vajalik. Seetõttu määratakse kooskõlastuse nõue kõigi kõrgete (28 meetrit ja kõrgemate) ehitiste püstitamiseks või laiendamiseks Eesti Vabariigi territooriumil (Eesti maa-ala, siseveed ja territoriaalmeri) ja majandusvööndis.“

See ei ole argumentatsioon; see on konstateering, mis ei viita analüüsile, kust selline universaalne number kogu Eesti territooriumi jaoks tuli. Kui Teil on kasutada mõni muu seletuskiri, siis palun tsiteerida seal kirjas olevat argumentatsiooni.

2. Minu teada ei ole Kaitseministeeriumi luba vajalik juhul, kui kasvava metsa kõrgus hakkab ületama 28 meetrit. Kas see siis ei sega Kaitseväe seadmeid?

KM vastus: Mets võib teatud juhtudel riigikaitse ehitiste töövõimet vähendada, mistõttu võetakse vajadusel olukorra lahendamiseks maaomanikuga ühendust.

Täiendavad küsimused:

a) Kas üle 28 meetrilised tuulegeneraatorid, mis teie andmetel otseselt vähendavad riigikaitse ehitiste töövõimet, demonteeritakse (analoogiana, kui üle 28 m kasvava metsa puhul maharaiumist nõuatare)?

b) Kas on võetud ühendust olemasolevate tuuleparkide omanikega tuulegeneraatorite kõrguste vähendamiseks või tuulegeneraatorite demonteerimiseks? Kui ei ole, siis miks?

3. Raadioluuret teostatakse mobiilsete seadmetega (vt lisatud fotot, mis avaldati ametlikult pärast KL suurõppust Hunt 2016). Miks ei kasutata mobiilseid seadmeid sellistes kohtades, kus rajatavad tuulikupargid neid ei segaks (mida tuulikupargid Kaitseministeeriumi ja Kaitseväe väitel ju teevad)?

KM vastus: Selgitustaotlusele lisatud fotol olevat masinat ei kasutatud KL suurõppusel Hunt 2016

raadioluureks või raadioluurega seotud tegevusteks.

Täiendav selgitustaotlus ja küsimused: Riigikaitseesse panustava kodanikuna osalesin ise suurõppusel Hunt 2016 ja sellele järgnenud meie üksuse tagasisideüritusel 4. mail 2016, kus asjaosalised rääkisid ka suurõppusel Hunt teostatud raadioluurest, sh Pakri tuulikupargi alal. Loodan siiralt, et te pole mulle siinkohal otseselt valetanud, mis võiks küsitavaks muuta Kaitseministeeriumi iga vastuse tõlevastavuse. Samas võimaldas lakooniline vastus vältida ka minu teabenõudes esitatud küsimusele vastamist. Sõnastan siinkohal küsimused ümber:

a. Kas suurõppusel Hunt teostati Pakri tuulikupargi alal raadioluure harjutust?

b. Et raadioluuret teostatakse mobiilsete seadmetega, siis miks ei kasutata mobiilseid seadmeid sellistes kohtades, kus rajatavad tuulikupargid neid ei segaks, st valides endale ise parima koha ülesande teostamiseks?

4. Kui uskuda kaitseministri määruses nr 16 (<https://www.riigiteataja.ee/akt/107042016009>) kirjapandut, siis kuidas ei seganud Pakri tuulikupargi töö raadioluuret suurõppusel Hunt 2016, kus raadioluuret teostati otse tuulikupargi keskel nagu näha ka lisatud fotolt?

KM vastus: Vaata punkti 3 vastust.

Täiendav küsimus: Kui Kaitseministeerium ei eita punkti 3 alapunktis a küsitut, et suurõppusel Hunt teostati Pakri tuulikupargi alal ka raadioluurealaseid ülesandeid, siis kordan oma küsimust: kuidas ei seganud Pakri tuulikupargi töö raadioluuret suurõppusel Hunt 2016, kus raadioluuret teostati mh otse tuulikupargi keskel?

5. Millised tuulikupargid osalesid raadioluureseadmete testimises, mis viis kaitseministri määruse nr 16 nii kaugeleulatava muutmiseni? Milline oli katsetustes osalenud elektrituulikute mark ja tootmisaasta?

KM vastus: Elektromagnetilise väljatugevuse mõõtmised tehti riigikaitseliste raadiosüsteemide tegevusraadiusesse jäävate olemasolevate tuuleparkide kohta. Riigikaitseliste raadiosüsteemide asukoht ja tegevusraadius on Vabariigi Valitsuse 20.12.2007 määruse nr 262 „Riigisaladuse ja salastatud välisteabe kaitse kord“ alusel „salajasel“ tasemel riigisaladus, mistõttu ei väljasta Kaitseministeerium infot sellest, milliste tuulikuparkide kohta mõõtmisi tehti. Lisaks tekib Doppleri efekt sõltumata elektrituuliku margist ja tootmisaastast.

Täiendavad küsimused:

a. Kui mõõtmisi tehti olemasolevates tuuleparkides ja tuvastati raadiosüsteemide häireid raadiole vile, siis mis puutub asjasse Doppleri efekt? Doppleri efekti ei ole võimalik tuvastada radari vaatevälja mittejäävatel tuuleparkidel ning Doppleri efekti ei saa mõõta tuulepargis.

b. Millele Kaitseministeerium tugineb, kui väidate, et kõikide tootjate tuulegeneraatorite labad tekitavad Doppleri efekti? Milliste tootjatega on nendel teemadel räägitud?

c. Palun kirjeldage Doppleri efekti nii nagu Kaitseministeerium seda mõistab.

6. Milliste raadiosignaaliide monitoorimist takistab elektrituulik? Selgituseks on esitatud näiteid erinevate seadmete raadiosagedustest.

KM vastus: Riigikaitselisi eelhoiatussüsteeme ei kasutata ainult raadiosignaaliide monitoorimiseks. Riigikaitsealine raadiosüsteem peab näiteks säilitama võime kiirgusmüra tasemelt tundmatuid elektromagnetilisi kiirgusallikaid avastada, tuvastada, identifitseerida ja lokaliseerida.

Täiendav selgitustaotlus: Palun selgitada, kuidas tuulegeneraatorid takistavad ja saavad üldse takistada tundmatute elektromagnetiliste kiirgusallikate avastamist?

7. AS Eleon on väitnud, et nende Eestis toodetav tuulik ei tekita peatselt kaitseväe raadiosüsteemide tööle probleeme. Järelikult on neil olemas teave, milline tehnoloogia on tuulikul nõutav, et Kaitseministeeriumi ja Kaitseväe nõudmisi rahuldada. Minule Kaitseministeerium sellist teavet hoolimata minu esitatud soovist (minu 28.aprilli e-kiri Heddy Klasenile ja kaaskirjana Ingvar Pärnamäele) esitanud ei ole. Palun see teave väljastada.

KM vastus: Kaitseministeeriumile teadaolevalt nimetatud teavet olemas ei ole.

Täiendav küsimus: Mis põhjusel on Kaitseministeerium siis tingimusteta kooskõlastanud Aidu tuulikupargi rajamise ning lubab jätkuvalt Aidu tuulikupargi rajamist, kuigi seda tuulikuparki veel polegi?

Selgitan: olen teadlik Kaitseministeeriumi heakskiitvast vastusest Aidu tuulikupargi kohta, milles mh viidati sellele, et õhuseireradarid plaaniti integreerida PPA rannakaitseradaritega. Täna on Kaitseministeerium kinnitanud, et radarite integreerimine ei ole võimalik, kuid Aidu tuulikupargile antud positiivne kooskõlastus püsib millegipärast vääramatuna. Miks?

8. Kaitseministri määruse nr 16 § 6, lg-s 3 on avaldatud valem, milles on mh kordaja arvvärtusega 4,12. Palun edastada mulle dokument, millest nähtub, mis põhjusel just selline kordaja valemisse tekkis.

KM vastus: Tegemist on üldkasutatava koefitsendiga, mis arvestab elektromagnetilise laine otselevimisega ja maakera kumerusega.

Täiendav selgitustaotlus: Palun esitada selle üldkasutatava koefitsendi rakenduslik põhimõte, millesse on arvestatud pinnaprofiile ja looduslikke takistusi. Teie esitatud koefitsient, kui see üldse on adekvaatne, arvestab asjaolu, nagu puuduksid signaali allika ja vastuvõtja vahel looduslikud takistused.

9. Isegi, kui uskuda määruses kirjapandut, siis miks ei ole analüüsitud alternatiivsete, Eesti ettevõtlust vähem pärssivate võimaluste kasutamist eelhoiatussüsteemi toimimiseks, näiteks võimalust seisata tuulikupargid hetkeks, mil ohutase on tõusnud? Kas erinevate alternatiivide kasutamine oli üldse arutluse all? Kui jah, siis palun edastada sellekohane analüüs.

KM vastus: Eelhoiatuseks kasutatavate riigikaitse ehitiste asukohad on valitud enne kui Eesti Vabariigis hakati püstitama tuuleparke. Eelhoiatust peab toimima pidevalt, mitte teatud ajahetkedel.

Täiendavad küsimused:

a. Kui eelhoiatuseks kasutatavate ehitiste asukohad oli valitud enne, kui Eesti Vabariigis hakati püstitama tuuleparke, siis miks on nii paljud tuulepargid või üksikud tuulikud saanud aastate jooksul kooskõlastuse (need kuuluvad alati vaid valitud arendajatele), kuigi nad Kaitseministeeriumi kinnituse kohaselt peaksid otseselt segama eelhoiatuseks kasutatavate ehitiste tööd (Aidu tuulepark, Narva tuhaväljadele rajatud Eesti Energia tuulepark)?

b. OÜ Est Wind Power arendatavale Päite- Vaivina 75 MW tuulepargile andis Kaitseministeerium loa tuulikupargi rajamiseks juba aastal 2011. Teie väite kohaselt olid juba toona valitud kõik eelhoiatuseks kasutatavate riigikaitse ehitiste asukohad ja seega nendega arvestati. Kui Kaitseministeerium kõige kompetentselt arvestanud oli, siis kuidas sai kogu olukord muutuda aastal 2016?

10. Hetkel lõpetuseks: ajakirjas „Sõdur“

(2/2016, https://issuu.com/sodur/docs/sodur2016_issuu_6b6c279e5ec361/1?e=7387729/35312704) ilmus artikkel „Kaitseväe pilk taevasse“, milles kinnitatakse, et Eestis on kasutusel moodsad, suisa maailmatasemel eelhoiatusradarid, seire- ja sidevahendid. Arvestades asjaolu, et juba täna on palju

olemasolevaid tehislikke ja looduslikke takistusi, mis ületavad kõrguse 28 m (tuulikud Ida-Virumaal, Narva elektrijaamade korstnad, tuhamäed, looduslikud kõrgustikud, kasvav mets, kõrghooned), siis kas artiklis esitatud jutt Eesti õhuruumi tänasest kaitstusest on vale ja tühipaljas propaganda või on vale kaitseministeeriumi kehtestatud õiguslik regulatsioon? Mõtlev kodanik saab ju aru, et need kaks paraku kokku ei sobi.

KM vastus: Ükski väites esitatud objekt, ei põhjusta Doppleri efekti, mistõttu ei saa elektrituuliku mõju riigikaitsele ehitistele võrrelda nimetatud objektide tekitatud mõjuga.

Täiendavad küsimused:

a. Kui väites esitatud objektid ei põhjusta Doppleri efekti, siis kuidas ei mõjuta/halvenda riigikaitsele ehitiste tööviimet erinevatel ja kontrollimatutel sagedusribadel elektromagnetilist kiirgust tekitavad legaalsed seadmed ja antennid (mobiilsidemastid, elektrimootorid, kauglugemisega arvestid, ringhäälingusaadajad, raadioreleeliinid jne)?

b. Radaritootjad (samasuguseid radareid kasutab ka Eesti) välistavad tuulikupargi mõjutused:

<https://www.youtube.com/watch?v=w6YT7SfbZfw>

<http://www.lockheedmartin.com/us/products/ground-based-air-surveillance/TPS77-360.html>

Kas väidate, et radaritootjate esitatud avalikud andmed ei ole adekvaatsed?

Info palun saata e-posti teel aadressil raigo@adepte.ee

Raigo Sõlg

Eesti Vabariigi kodanik, jurist

+372 525 7474